

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: **SOÓTHY GYULA.**
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ———— 8 kor.
Félévre ———— 4 „
Negyedévre ———— 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Vezéreszmék,

I.

Irta: Miklós István.

A katolikus népnevelésnek meg vannak a maga kipróbált, örök vezéreszméi, neki ujakra nincs szüksége. A vezéreszmék, melyekről szólni akarok, nem újak, kétezerévesek már az életben, örök igazságok. Csak azért szólok róluk, hogy feltüntessem, mily égető szükség volna azokat most, a mai megváltozott vagy elváltozás előtt álló viszonyokban, beállítani a népnevelés nagy munkájába.

Még nem tudjuk, hogy ennek a mi korszakunknak megvolt-e az a nevezetes világtörténelmi eseménye, mely korszakalkotó lesz s melyhez a korszak megelőző és követő eseményei mint forráshoz, vagy csomópontokhoz tartoznak. De bizonyos, hogy világtörténelmi korszak lesz. Voltak és bizonyosan lesznek eseményei, melyek csodálatot keltenek majd sok század múlva is, de ha ezek közül egyszem lesz is korszakalkotó, mégis világtörténelmi külön, önálló korszak lesz ez bizonyosan azért a feltűnő, szinte csodálandó gyorsaságért, melyet fejlődésében mutat

ugy a tudomány, mint társadalmi élet terén.

Maguknak a tudósoknak alig van tehetségük és idejük, hogy a saját szaktudományuknak fejlődését figyelemmel kísérjék s az új ismereteket magukévá tegyék. Az egész világot érdeklő feltűnő mozzanatok oly gyorsan jönnek egymásután, hogy az ember szinte elmaradottnak érzi magát, ha csak egy nap is elmúlt megfigyelés nélkül.

Éppen ily gyors változatokat mutat fel a társadalmi élet is, melyben ma egyik, holnap a másik felfogás érvényesül s nyer kifejezést az egyéni, a családi, a társadalmi életben.

A tanítót kell, hogy érdekeljen minden, mi a nagy világban történik, minden mi az ő környezetét, az ő kisvilágát környezi. Hiszen ezt a kis világot csak úgy mozgathatja és irányíthatja, ha azt nagyobb helyesen megismerte.

Csak egy pillantást vessünk a nagy világon s azután a mi kis világunkra.

Büszkélkedik e kor tudományaival, de emellett undorító az a tudakosság, melyben kéjeleg az emberek nagy többsége. Van bizonyos pallérozottság a társadalmi érintkezésben az tagadhatatlan, de ennek

is alapja nem a szeretet, nem a nemes lelkület, hanem a kornak követelménye. Éppen azért a mai műveltségnek külső megnyilatkozása többnyire csak máz. S ez a máz is oly gyengén áll, hogy a legkisebb érintésre lepatog. A mi kis világunk is éppen ilyen vagy még félelmetesebb. A tanítóság minden tagja minden nap tapasztalja, hogy a nép bizalmatlan, még azokban a dolgokban is, melyek az ő javát mozdítanák elő, de megbizhatatlan is. Szinte azt kell mondanom, hogy vezethetetlen lett. A törvényt erőszaknak, a törvény végrehajtóit zsarnokoknak nevezi. Sem a törvényről, sem a felsőbbiségről egyetlen jó gondolata, egyetlen jó szava nincs.

Szomorú kép a nagy és kisvilágról, de elégséges, hogy megismerjük mindkettőt. E pár vonásból következtetve meg lehet könnyen fejteni azt is, hogy miért oly nyugtalanok és békétlenek a népek, miért oly nyugtalanok és békétlenek a családok: miért oly izgatottan futkózik az egységek.

Nekünk népnevelőknek ezt meg kell látnunk és gondolkoznunk kell előlött, hogy miképen lehetne segíteni a bajon. Hiszen népnevelők vagyunk.

Őrgróf Pallavicini Ede emlékezete.

A budai Katolikus Kör, alapítójának emlékére a múlt hónapban kegyeletes ünnepélyt tartott. Az emlékbeszédet gróf Apponyi Albert mondotta; a beszédet a Majláth család iránti kegyeletből is egész terjedelmében közöljük.

„A Budai Katolikus Kör elhatározta, hogy néhai elnökének, őrgróf Pallavicini Ede emlékéért kegyeletesen megüli és engem bízott meg a felszólalás tisztviselésével. Én pedig úgy érzem, hogy nemcsak a baráti kegyelet sugallatát követem, de hasznos munkát is végezek, midőn ezt a megbízást teljesítem. Mert érdemekben és tanulságokban gazdag, munkás pályának képét állíthatom hallgatóim elé; egy pályának képét, amelyet az jellemez, hogy élő kifejezésre juttatja a keresztény gondolkodás örök modernségét, vagyis szent hitünk örök igazságainak alkalmazhatóságát az emberi társadalom fejlődésének összes korszakaira s e kor-

szakok folyton változó összes szükségleteire s e szükségleteket kifejező minden életpályára. És még egyet tanulunk Pallavicini Ede életéből: a nagy nemzeti és családi hagyományok összeegyeztetését a fejlődő élet követelményeivel; elejtését mindannak, ami avult, ami ósdi előítélet, de fenntartása mindannak, ami örök törvény és erkölcsi erő. Az a mult, amelyet egyes fényes családi nevek jelképeznek, csak fejlődve és átalakulva élhet tovább; az a jövő pedig, amely minden órában születik, nem nélkülözheti a mult talajába bocsátott gyökérszálakat. Szerencsések a nemzetek, amelyek társadalmi és politikai evolúciója a megszakítás nélküli folytonosság törvénye szerint megy végbe, melyeknél nem változik a maradiság tynyasága a forradalmak kockázatával, hanem a hagyomány szellemé egyesülni tud a haladás szellemével. A leghasznosabb polgárok pedig azok, akiknek gondolatvilágában és tevékenységében ez az egyesítés érvényesül. Ilyen polgára a magyar hazának volt Pallavicini Ede.

Hajlamai, tanulmányainak iránya és életorsának kialakulása a közgazdasági és pénzügyi tevékenység terére vitték őt kora ifjúsága óta. Közgazdasági tevékenység! ezt a kitélt szinte gyanúsá tették a közelmúlt szomorú tapasztalásai. Maró iróniával így szokták megjelölni a modern üzleti élet azon színekuráinak és munka nélkül való gazdasági alkalmainak élvezését, amelyekkel politikai szolgálatok jutalmaképp csikarnak ki hívek számára az uralkodó pártok a nagy vállalatoktól vagy pedig amelyekkel csak a nagy vállalatok szerzik meg maguknak valamely fényes név prestige-ét. Pallavicini közgazdasági tevékenysége nem volt ilyen természetű; ő valódi hasznos munkát végzett a közgazdaság számos ágának területén és a munka rendes díjazásán felül a maga számára semmit sem követelt, semmit sem várt. Mivel pedig a politikának és a közgazdasági tevékenységnek előbb említett egészségtelesen összehozódását lelke mélyéből utálta és mert hivatását a közgazdaság terén látta maga előtt, sohasem vágyott po-

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlok. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A mai vallásoktatásról.

Irta: Kászoni János.

II.

Az eredmény csak füllel fogható és a beszélő szervben létező, de nem a szívekben. „Tant” tanítunk és nem érzelmeket csepegtetünk; hittant tanítunk s nem hit-életre nevelünk.

Parancsok, erények és bűnök nemeinek felsorolását követeljük, de nem hatunk a szívre, az akaratra, hogy a bűnöket kerülje s az erényeket gyakorolja s a parancsok szerint éljen.

Nem csoda aztán, ha a káte, biblia és szertartástan heti 2, illetve 4 órai tanítása mellett, valóban az idő csekélyisége miatt — nem maradt idő a vallásos érzelmeik tovább fejlesztésére, a hit- és keresztény életre való nevelésre.

Ha hozzá vesszük, hogy a sok elvont fogalom és a tananyag több oldalúsága miatt szükséges magyarázat a tananyag elvégzését hátráltatja, akkor elmarad abból is igen sok s beüt a lecke-előadás betegsége és a fárasztó, a gyermekekre untató magolási kényszerűsége. S lesz a hitoktatás az elhidegülés, a közönyösség felkelője; a gyermek pedig a bukástól és magaviseletbeli megróvástól való félelmében szajkáló, lecke felmondó s vallásbeli kötelességeinek teljesítésében lanyha; gépiesen, kényszerűségből, gyónó áldozó stb., de soha szívből, igazán vallásos katolikus.

Az ilyen gyermek a parancsokból és bűnök nemeiből csak megtanulja a bűnököt s azok elkövetésének kifundálását.

A vallástantató célja nem lehet csupán a káte tartalmának betanítása, a cikelyek, parancsok, bűnök stb.-nek tudása. Ezek tudása a teológusok kötelessége.

A nép gyermekének a jó és nemes iránti érzelmeire van szüksége. Ezeket kell a vallásoktatásnak felkeltenie és tovább fejleszteni s az erkölcsi érzelmeiket a lélek tulajdonává tenni, hogy azt, a mi rossz, ne ismerje.

A vallásoktatás legyen szív és kedélyképző! Igen ám, de a mai vallásoktatás nem az, arra nem törekszik, csak arra, hogy a káte tételeit szóról-szóra tudja.

Valjon kedélyképzés-e az, ha a gyermek azt tanulja: Mi a bűn? Ha megtanítjuk mi a hét fő bűn? Mi a bujáság, szemtelen nézés, beszéd, kíváncsiság; lopás, rablás, gyilkosság stb. Valjon nem volna-e jobb akkor, mikor e bűnök közül sokat nem is magyarázhatunk meg, arra tanítani, mi a jó, mi az erény? Mi a káromlás, szitkozódás, átkozódás helyett nem volna-e jobb szelidségre, alázatosságra, türelemre nevelni?

A bibliában is sok történelem van olyan, miből a gyermek elé a bűnt tárjuk. Jóllehet az egyház nem az abban előforduló bűn szemléltetését, hanem az ellenkezőjének megszerettetését s a bűn megutáltatását akarja elérni, de ki tudja, ki áll jól azért, hogy nem-e az ellenkezőjét érte el, mint amit akart.

A szentírás nem gyermekek számára íródott (?) Jézus sem a kisdedeket tanította, tehát e történelmeket nem volna-e jobb későbbre halasztani s a gyermeknek olyan történeteket elmondani, melyekből csak a jót, a nemeset tanulná?

Adjunk a gyermek elé a közéletből a jóra, igaz, szép, nemesre és felebarátiránti szeretetre megható példákat. Ő maga fogja levonni számára a tanulságot s igyekezni fog magától aszerint élni.

Jézus is így tanított, Nálánál nagyobb tanító és nevelő még nem született. Miért ne lehetne az ő módját — mint legjobbat — különösen a vallástantánál felhasználni. A jó lélek, a jó szív, a lelkiismeret szava által is megismerni a helyes — anélkül, hogy a gyermek előtte még érthetetlen dogmákat ismerne. S ha a jóra példát, követésre méltó történeteket s azokban személyeket állítunk a levezetés során, jobban megtanulja a vallástán számos tételét mint a mai em-

lézéssel, mely mellett a szív is üresen marad.

Nem volna-e jobb egyáltalán a tananyagot is úgy beosztani, hogy a gyermek által felfogható, könnyen megérthető dolgokat adnánk elő, a többiekét hagyjuk a későbbi, felnőtt korba. Az ifjú, gyermekkor pedig, melyben a gyermek a jó iránt fogékony, a szív és kedély képzésre foglaltnak le.

Bérmaút.

Csikutsnád.

4-én három napi stációra érkezünk Tusnádra. Verebesen György Elek s. jegyző fiatalos hévvel üdvözölte a püspök Urat. Verebes jó és szelid népe kitett magáért. Kis filia nagy szeretettel, tüntető lelkesedéssel hódolt a várva várt püspök atyja előtt. A mennyi szekér volt Verebesen, mind el is kíserte az anyaközségig.

Itt zsigong a nép. Koncz bá' emlékét őrző gyönyörű fenyves sor között gyülekezik. Hiszen máskor is itt vonult be. A mesterséges díszkapu eltörpül az ész és természet alkotta szépség mellett. A temető komolysága, a fenyő illata, madárdal, mező reményekre jogosító hangulata összeolvad a nép várakozásával.

Kigyulnak az arcok, mihelyt a négyes fogat feltűnik. Csenedesítés. Rend. Feszült figyelem. Még egy perc, itt a püspök. De Gyuri kocsis előre néz, se jobbra se balra s hajt gyorsan. A négyes elrohog, a nép zugó éljéne kíséri s azután a hivek rohannak, hogy a plebánián keresztül érkező püspök elé kerülhessen. Tekse János kántor üdvözlö. A nép örvend. A pap vissza kapja a kulcsokat. Halottakért könyörgés, litánia, a prépost hatalmas beszéde a szenvedélyek nemesítéséről, utána gyónás.

Másnap 5-én 270 léleknek megbérmálása, a prépost újabb szívhez-lélekhez szó-beszéde a hitről. Vizsga szokott kedvességgel, képeccékkel, cukorkákkal. Tisztelegés.

litikai szereplésre. Alkotmányos kötelességeit azonban, úgyis mint egy szabad nemzet polgára, a törvényhatósági életben és a politikai választásoknál, úgyis mint a főrendiház született tagja, lelkiismeretesen teljesítette, teljesítette pedig mindenkor keresztény szellemben és színtiszta hazafisággal, függetlenségének abszolút fentartásával. Nem befolyásolta őt egy nagy, a kormánnyal szoros összefüggésben álló bank élén elfoglalt állása, akkor, amikor meggyőződése szerint a közélet mezején a hatalommal szemben állott. Nem ítógattat az ellenzékiiséget, aminthogy egyáltalán nem ítógattatott semmit, de soha egy hajszálnyit sem áldozott föl politikai önállóságából s ezzel oly példát adott, melynek jelentőségét az alkotmányos élet szabadsága s biztonsága szempontjából nem lehet elég nagyra becsülni.

Pályáját a pénzügyminiszteriumban kezdte, ahová 1869-ben lépett be és ahol aránylag gyorsan került mint osztálytanácsos az állami hitelműveleteket vezető osztálynak élére és oly tekintélyre tett szert a pénzügyvilágban, hogy 1879-ben az ország első pénztintézte, a Magyar Áltá-

lános Hitelbank, vezérigazgatói állásra hívta meg. II éven át töltötte be ezt a nagyfontosságú, mondhattuk hazánk közgazdasági életében mérvadó munkakört. Pallavicini nem könnyen cserélte föl a hivatalnoki pályát a bankárral; midőn magát erre rászánta, elsősorban szaporodó családja iránti kötelességének érte volt mérvadó, de az a tudat is, hogy annak a banknak élén, amely a leghatalmasabb európai pénzcsoportok egyikének magyarországi képviselője, többet használhat talán hazájának, mint a miniszteri bureauban. És így is volt. Nincs itt helye annak, hogy a hitelbank élén kifejtett tevékenységet részletesen ismeressem. Csupán a jellemző momentumok kiemelésére kell szorítkoznom. Vezérigazgatóságának tizenegyedik évében korszakos pénzügyi és közgazdasági műveletek esnek. Kiváló szakemberekkel működött együtt, de körükben diszesen állotta meg helyét. Első sorban állottak az állami pénzügyek rendezésével kapcsolatos nagy új kibocsátások és conversiók. Nem vétek tévedni, midőn annak a föltevésnek adok kifejezést, hogy a hitelbank főleg ezekre gondolt, midőn az ál-

lami hitellügy alapos ismerőjét választotta meg vezérül olyan időben, amikor ezen a téren igazán nagy hivatást kellett teljesítenie. De azonkívül, hogy Pallavicini itt teljesen megfelelt a hozzá fűzött várakozásoknak, még két irányban látjuk érvényesülni befolyását. Egyik az, hogy nagy méretekben irányította a bank pénzügyi erejét a produktív iparalkotás felé, úgyis mint vezérigazgató, úgyis később mint igazgatósági tag és alelnök. Tényleg ott látjuk őt a hitelbank számos ipari alapításának: a brassói cellulosegyár, a magyar fém- és lámpagyár, a kőolajfinomítógyár, a fiumei rizshántoló- és keményítőgyár, valamint a banktól átvett Ganz-féle Danubius gép-, vagon- és hajógyár élén. Másik nevezetes mozzanat az a nagymérvű támogatás, amelyet a Hitelbank Pallavicini impulzusára a földhitelnek nyújtott, midőn a magyar földhitelintézettel egyezményeket kötött zálogleveleinek átvétele, a régi, magas kamatozású záloglevelek conversiója, valamint a talajjavítási záloglevelek új típusának megteremtése tárgyában. A főváros polgárait ezenkívül különösen érdekelheti, hogy Pallavicini vezérigazgató-

Délután a főpásztor Csikszeredába kocsizik — magával hozza Jablonkay jezsuitát, ki a csikszeredai érettségi vizsgán elnököl.

Ujtsusnád.

Tusnádújfalú népe szomorúan ballag a diszkaputól a templom felé. Nem jött meg a főpásztor — búsan adják tovább. De hamar megvizsgáztatódnak, mert a templomi ájtosság után Csikszeredáról megérkezett. Az új plebánia hívei hamar körülölelják. Mosolyog, vizsgáztató arccal elbeszélget velök kiadja a programot s aztán visszatér Tusnád védő szárnyai alá.

6-án indul, de csak két fehérrel, mert bizony Gyuri kocsis szakértelme is nehezen tudta volna a négy fehér paripát az Olt rozoga, görbe-görbe hidján keresztül hajtani.

Általános az igazi, őszinte öröm. Hiszen először fogad Ujtsusnád főpásztort. Ki is ül az arckokra az önállóságnak tudata, a nagykorúságnak boldog komolysága. Nemes büszkeséggel fogadják, hiszen sokat tettek a templom, a plebánia megteremtésén, de legtöbbet köszönnek a jó püspöknek — kit Éltes kántor-tanító üdvözl.

György Lajos a templom kapujánál tartóztatja fel a főpásztort. Nem mint Theodoziusz szt. Ambrust, hanem mint az Ur Jézust a sánták, bénák, koldusok az Isten háza bejáratánál, nem mint Leo pápa Atila ősapánkat, hanem mint a százados Jézust, amikor modotta: „Uram nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöj”.

Sikerült üdvözlés után mise, lelkész egyszerű, de tartalmas beszéde, 185-nek megbérmálása, a prépostnak papot-hívót elragadó szónoklata. Vizsga. De ennél is több, hiszen megkegyelme Atyánk vizsgálata, nagyoknak szóló oktatás, lelki szórakozás, mosolygás, örvendezés. András Pétör a csecsemőknek is lopkodja a cukorkákat. Végén a lelkész kéri a püspököt, áldja meg a gyermekeket, hogy

ha püspök, kanonok nem is, de legalább pap kerüljön ki közülök. És száll az áldás felnyitott—kicsinyre egyaránt.

A főpásztor tapintatos okossága Tusnádfürdő lelki igazgatását rendes mederbe tereite. A zsémbes Márkos is megszelídül. Azt mondják, hogy a mérgező fogát az áldozatkész püspök kihuzta. És hány sebet gyógyít meg, hány bajt orvosol a jószívűség utánozhatatlan típusa — bérmautja alkalmával? Ez az Ő legszebb dícsősége, de legtökéletesebb öreme — amiről nem is szereti, hogy sokat beszéljünk.

Lázás izgatottsággal sűrűg-örög a nép. Öröm szomorúságra kezd változni. Indul a püspök. Köszönettel, halával, hitében megerősödve bucsuzik el Ujtsusnád népe a buzgó apostoltól.

Verebes.

5 órakor Verebes üdvözlő a főpásztort. Usznak a boldogságtól, hogy őket is meglátogatta. Nem lehet csodálkozni, hiszen püspök Atyánk modora, egyénisége, hangja, közvetlensége elragadja a szeretőt, érezni, lelkesedni tudó székely nép lelkét. A prépost is a titkárral megérkezik a tusnádfürdői kirándulásról. A halálról tartott beszéde a verebesiek emlékezetéből egyhamar nem fog kitörölni. Az iskolások meglepő jó feleleteikkel örvendezteték a gyermekek igazi atyját.

Illés András erdélyi püspöknek címerét a főpásztor az egyházmegyei múzeum számára megszerzi, jól tudja, hogy a kis községek templomainak érdekes régiségei csak így menthetők meg az utókor számára.

7-én az anyaegyházban újra bérmálás. 60 verebesi nyeri el a Szentlélek erejét. Nagykorúsított Ujtsusnád is az ősi templomba felvonul. Meg is látszik a templom zsuioltságán. A prépost is mintha érezne a nagy tömeg hatását — az Isten szeretetéről szólva — felejtethetetlen hatású beszédet tartott.

Vége az örömnök. Általános készülődés. Prépost, titkár előre megy. A nép szerencse kívánata, imája kíséri a fő-

pásztort további fáradságos, de lelkeket elevenítő munkáiban.

Utközben beszél az egyházmegye veteránjához, Koncz ny. espereshez. Az öreg szolgál könyve, hála, örömkönyve pereg. Nagyon boldog csendes tuskulánymában, hol ő tesz tüzet, takarít, rendez mindent — de mindent — egyedül. Jó volt látnia a püspök Atyának, hogy egy 83 éves székely pap hősiességgel milyen körülmények között él. S ha Konczbának választania kellett volna e kiváló megtiszteltetés s nyugdíjának fölemelése között — ismerte alázatos lelkét — inkább az előbbi választotta volna. De legyen elismerés e megtiszteltetés s az egyházmegye papsága pedig az új nyugdíjtörvényszerinti nyugdíjba emelje föl a jó öregret, ki most is végigjárja a püspöki körutat, ő az első a gyóntatásnál, ő az utolsó, ki fölkel a gyónószékéből. Ha Csikszentmártonon a prépost ur azt mondta a régi viseletes kasulára „senecta veneranda est” — úgy áll a jelen esetre is.

Csikszentmárton.

Előfutár P. Sánta Angelus, Gyóntat. Orás beszédet leadott. Püspök utja előkészítve. A nép sóvárogva lesi a négyes feltűnését. Különös élvezet megfigyelni a papok lázas készülődését a bérmaut alkalmával, főleg ha már az ember túl van a püspökjáráson. Rendben-e a templom, iskola, püspök szobája, kiséret leendő szállása, hová a titkár, hová a Pistát? Rendben-e a konyha, a mi lényeges dolog stb. s még száz egyébféle?

Szentmártonon is minden jól elő volt készítve. A pap még a püspök szobájában vizsga szemekkel néz körül s addig tett-vett, igazgatta az asztalon a hatalmas pukátát (mondá a páter) hogy amíg föl nem öntötte a vázát. „A mesterművön az utolsó ecsetvonás” szöla vidám humorral a pap.

Ézalatt a diszkapunál Bartalis főszolgabíró azon busong, hogy nincs élő csokor. „Pedig hogy szereti a püspök

ságának idejébe esik a Hitelbank döntő fontosságú közreműködése a főváros nagy hitelügyeiben. 1900-ban megvált a vezérigazgatói állástól, de azontul is, mint igazgatósági tag, majd mint alelnök jelentékeny befolyást gyakorolt a Hitelbank ügyeire.

De midőn így a szoros értelemben vett üzleti élet vezető pénzintézeténél és többrendbeli nagy vállalatánál vezérszerepben látjuk Pallavicini Edét, ott találjuk őt az altruisztikus alapra fektetett legfontosabb alkotásoknál is. Hü munkatársa és — éppen az üzleti élet törvényeinek alapos ismereténél fogva — nagy tanácsadója volt boldogult Károlyi Sándornak abban az akcióban, mely soha sem remélt lendületet adott a szövetkezeti mozgalomnak. Pallavicini ugyanakkor, amikor a Hitelbank alelnöke és Hitelbank által alapított vállalatok nagy részének élén áll, egyszersmind elnöke a „Hangya” fogyasztási szövetkezetnek, alelnöke az Országos Gazdasági Egyesületnek, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének, igazgatósági tagja az Országos Központi Hitelszövetkezetnek és a Gazdák Biztosító Szövetkezetének.

Hogyan? hisz ekkép ugyanazt a fériut találjuk munkában, a közgazdasági élet olyan kétféle területén, amely közfel-fogás szerint egymással ellentétes elveket és érdekeket képvisel. Ott a részvénytársulati, nyereszkedési alapra épített nagy bankok és üzleti vállalatok élén áll, itt az ultraizmus, szövetkezeti alapon működő intézményeket vezet. Ott a merkantil érdekkör legfontosabb szerveinél dolgozik, itt az agrárérdekek legexponáltabb alkotásait segíti elő keletkezésükben és működésükben. Betölti pedig ezt a kétféle munkakört teljes loyaltással, teljes odaadással, azok mindegyike iránt és ugyanannak a bizalomnak élvezetében itten is, ottan is.

Valóban nagy perspektívák nyílnak előttünk, ha annak a maga igénytelenségében oly gazdag életnek ezt a sokoldalúságát nézzük. Nagy perspektívák és nagy tanúságok. Mert itt kétségtelenül valami nevezetes erőnek kell működnie, ahol ennyi kontrasztból az a teljes harmonia alakul ki, mely Pallavicini egyéniségét jellemezte. A telivér arisztokrata, aki a polgári munkásság élére küzd fel magát, anélkül, hogy arisztokrataságának

nemes vonásaiból egy hajszálnyit is veszítene; a nagy bankár és iparalápitó, a részvénytársulati vállalatok egyik vezére, aki egyuttal a mezőgazdasági érdekek buzgó előharcosa és a legnevezetesebb szövetkezeti alkotások létesítő társa, vezetője: mi az, ami itt megszünteti a vélt ellentéteket és létrehozza az összhangot; létrehozza nem elméletben vagy jámbor óhajtatásban, de létrehozza egy tevékeny, gyakorlatias, harmonikus életben, egy munkás férfiú nemes egyéniségében?

Hogy mi az? éppen annak az egyének mély belátása a dolgok valódi természetébe és — ami ettől elválaszthatatlan — rendíthetetlen erkölcsi komolysága.

Igenis, azok a látszólagos ellentétek az üzleti vállalkozást és az altruisztikus tevékenységet, az ugynevezett merkantil és a mezőgazdasági érdekek közt, sőt az osztályharcok is, nemsak hiányos belátásból, hanem főleg fogyatékos erkölcsi feligóságból táplálóznak; abból a felszeg gondolatkörből, amely az abszolút önzésből kiindulva külön egyéni és külön közéleti, külön emberi és külön üzleti, külön ur és külön köznépi morált akar megállá-

ur." Volt ott elég virág, nem is kis, hanem nagy-nagy kosarakban. Egész virág erdő. Csinosan öltözött leánykák alig bírták.

Szentmárton s Csekefalva erőteljes népe nevében Kovács Árpád nemrég választott vármegyei aljegyző fogadta. Püspök ur megérkezése előtt láttam a drukot az arcán — de annál nyugodtabban s komoly meggyőződéssel tolmácsolta a nemes megye ragaszkodását s hűségét a hithez, az egyházhoz, melynek szent elvei ellen mai napság, minden terén annyira ragaszkodnak.

Jóságos válasz után nemskára csaknem az egész kerület papsága kíséretében vette át a főpásztor Nagy Antal plebánostól a kulcsokkal járó hatalmat s lett egy napig Csikszentmártonnak püspöke és plebánja. Jól ismerhette hűveit a püspök-plebános s jól sughatta meg a prépost urnak a témákat, mert a nagyszámú intelligencia megjárta bűnbánat útját s még a fehér asztalnál is a tartalmas, meggyőző, gyakorlati keresztény élet elkerülhetetlen szükségéről szóló beszédről folyt a diskurzus.

Mánap csendes mise. Áldozók nagy száma elsodorta a püspök atya szemei előtt a kacagó szemű, rózsás arcú gyermekeket. Újból odaállítatja a szentély s a padok közé, közel a Jézushoz. Ott a helyük a tisztaságos, hamvas gyermeki lelkeknek. Ezek az ártatlanok, ezek a legszebb virágok, ezek a püspök bácsi kedvencei, kiket már tekintetével lágyan meg-megsimogat.

Összegyűlt postája miatt a hittanvizsgán nem jelent meg Ő excellenciája, de ott volt lelke, finom mosolya, leereszkedő szíve minden jósága. A gyermekek megérezték s bátran, helyesen felelték.

Nem hiába központ Szentmárton, mert azon nagy szerencsében részesült, hogy Kegyelmes Atyánk rendes szokásától eltérve poharat emelt s köszöntött egészségét újra visszanyert agg apostoli királyunkra, ki 46-ik koronázási évfordulóját ünnepelte, kiért a mise végén is a

püspök székely hűveivel forró imádságot küldött az egek Urához, s ki az erdélyi apostol szavai szerint a Habsburg-ház legerősebb katolikus érzésű királyai közé tartozik. Mindnyájan éreztük szavainak súlyát, hazafiságának őszinte melegét s alattvalói hűséggel kiáltottuk az éljént. Megelevenedett előttünk az a kép, amikor Szent Márton püspök Valentinián császárt magasztalta, mivel ez a sátn bélyegét, a pogány áldozatoknak vérént nemhogy lelkén, hanem köntösén sem tűrte.

De a lojalitás, a hódolattávirat szárnyain az uralkodó szívéig jut.

Excellenz Daruváry.

Cabinetskanzlei. Wien.

Koronázás negyvenhatodik évfordulóján székely hűveimmel egyetemben hála adtam a Gondviselésnek felséges Urunk szerencsés felgyógyulásáért és buzgó szívvel imádkozunk testi jólétéért.

Majláth püspök.

S mint hajdan Szent Márton püspököt habsburgi Rudolf gróf, később császár legnagyobb kitüntetésben részesített, úgy jött a legszívélyesebb válasz a kabinet irodából.

Udvari távirat.

Nagyméltósága

gróf Majláth püspök urnak

Csikszentmárton.

Ő cs. és apostoli kir. felsége koronázása 46. évfordulója és szerencsés felgyógyulása alkalmával Nagyméltóságod által székely hűveivel egyetemben mondott imáért legkegyelmesebb köszönetet nyilvánítani méltóztatott.

Daruváry.

Mi pedig székelyek örvendünk, hogy püspök Atyánk imáinkat, alattvalói ragaszkodásunkat a székelyek grófjához juttatta.

Bár szakadt az eső — a nép bucsuzóra összesereglett. Még Boross titkár

járja be a templomot, keresve azon régi emlékeket, melyekről valahol Fehérvárt tudomást szerzett s noteszébe följegyeztet. Igaz, hogy holmi régi székeket hiába kutatott „de meg kell lenni” mondotta s ellene nincs appellata.

Gyöngén szitáló esőben hosszú kocsisor kísérettel a nép őszinte lelkéből fakadó éljenek között indult a főpásztor Csikkozásra.

Csikkozás.

Szentmártoni kellemes benyomások után gyakor esőben nagy kísérettel érkezett a főpásztor Csikkozásra. A diszkapunál Kőmény Gyula tanító tartalmas beszéddel fogadta. A nép a kocsik körül gyűrűzik, hogy hallja a rég nem látott püspöknek édes szavait. Mindenki siet. A kíváncsiság, a szeretet gyors. Még a mezőről a libapásztonról is lehet látni, mint igyekszik a diszkapu felé. Megázott szántóföldön hanyat esik. Mindenki mosolyog, csak a pénzügyőri szakasz áll rendületlenül katonás sorrendben.

És beszél a püspök. Már mosolya is örömet gerjeszt, tekintette lelkekbe vésődik, szava mint a lágy eső, úgy száll a jó hűvek szívébe. Minden a régi sugárbugyák, szív-lélek, csak a szürke haj mutatja, minő gondok, terhek nehezédnek rajongva szeretett főpásztorunk vállaira.

Csak az iskolás gyermekek állnak sorfalat a templom kerítésében. A nép nem gyuródik. Előre beparancsolta őket a templomba Bartos Mihály, ki nagy örömeinek ad kifejezést, hogy három napi tartózkodással tisztelte meg a kegyes főpásztor Csikkozás hitközségét.

Szokott ájtatosság a halottakért, Jézus szívéhez vecsernye, prépostnak a bűnbánat székéhez vezető tartalmas beszéde, tömegesgyónás úgy az esti órákban, mint 9-én reggel. Amikor nagy segédlettel bemutatott szentmise után a helybeli lelkész fejtegette a hit ajándékát. Következett 247-nek megbérmálása, majd rövid, de kedves beszéd Jézus jóságáról. Csodálatos ez a prépost. Csak úgy terme-

pítani. Ezek a hamis osztályozások viszik bele a vizsály csíráit a magán- és a közélet, a társadalmi és közgazdasági élet minden elágazásában; ezek dulják föl a közbékét, ezek készítik elő a nagy hanyatlásokat, a nagy összeütközéseket. Hiszen nem is állhat fenn kölcsönös bizalom olyan tényezők közt, amelyek meg nem egyeznek az erkölcsi fel fogásban. Ilyenek szükségszerűleg óvakodnak egymástól, gyanakodnak egymásra.

Keresztény hitünk azonban mit sem tud ezekről a megkülönböztetésekről, sőt elítéli, kárhoztatja őket. Mi csak egy morált ismerünk, Isten törvényét, mely végig kísér minket egyéni és családi életünkön, gazdasági, társadalmi vállalkozásainkon, politikai szereplésünkön; mely egy és ugyanazon királyok, államférfiak, hivatalnokok, nagy- és kis földbirtokosoknak, bankárok, gyártulajdonosok, kisiparosok, kiskereskedők és kol-dusok számára; mely megteremti az egyénben az egységes jellemet, az emberi társadalomban a bizalmat, a megértést és harmóniát.

Ime, ez az az erő, amely Pallavicini

arra képesítette, hogy vélt ellentéteket megszüntessen, hogy látszólag ellenmondó célokat egyaránt sikeresen szolgáljon és végeredményben összegyeztesen; hogy az altruisztikus társadalmi alkotásokba belevigye a szigorú üzleti szellemet és az üzleti alapon szervezett vállalatokba az altruisztikus gondolatot; meg nem tagadva a jogos önérdéket, de visszaautasítva a kíméletlen önzést, mely végeredményben üzleti elvnek is rossz; hogy a bankja által közvetített nagy állami hitelműveletknél az állam érdekét és bankjának érdekeit egyenlő hűséggel tartotta szem előtt; hogy a földhitelintézzettel kötött tranzakcióban a gazdasági és a kereskedelmi hitelt az egységes üzleti szempontok teljes érvényesülésével összekapcsolja. Ezekre az összeegyeztetésekre törekedett és azokat el is érthette, nemcsak mert értett hozzá, de főleg azért, mert csak egy morálja volt, csak egy morált ismert: a katolikus hiten alapuló keresztény morált és mert ez a morál vezette őt mindig és mindenben, példás és boldog családi életében, politikai szereplésében, gazdasági és tár-

sadalmi tevékenységében. Ezt a katolikus hitét ő mindenkor vallotta, de sohasem fítoztatta; ebben is reális volt a végleteki. Csak legszűkebb családi és baráti köre ismerte hitének és jámborságának bensőségét; de az egész világ láthatja annak gyümölcsét egy életben, amelynek gazdag szövevénye, bár a modern köz- és magán-tevékenység legbonyolultabb problémáit vette föl magába, mindenkor át volt hatva a krisztusi hit, a krisztusi erkölcs egységétől és intranzigens tisztaságtól és ebből merítette körvonalainak nyugodt harmóniáját és tartalmának egységes erejét.

Ez a kör pedig, amely abban a megtiszteltetésben részesült, hogy Pallavicini Edét alapító elnökének nevezhette, nemcsak kegyeletesen őrizze meg emlékét, de egyuttal szíveleje meg életének nagy és üdvös erkölcsi tanúságait. A nagy emlékek ezzel adózunk méltóan.

A közönség mély meghatottsággal hallgatta az emlékbeszédet, melyért Thym Adolf mondott köszönetet.

li a legszebb, legmegkapóbb gondolatokat, nem hiába, hogy a püspök ur „szöcsövénék” nevezi.

Közmási képviselő testület, egyháztanács feltűnő nagy számmal tisztelgett. A püspöknek mindenikhez van kedves szava.

Ebéd alatt pápai áldásos olvasót osztogat életprogramot tartalmazó nagy gondolat kíséretében. Az első rózsafüzért azért kéri elmondani, akit Ő legjobban szeret. S kit szeretné legjobban, ha téged nem jó anyám. Édes anyja iránti közmondássá, példává vált szeretete után ennek ikertársáról a gyermekekről, az ifjuságról, a cserkész kirándulás testet edző, lelket erősítő mozgalmról szóragoztatólag elbeszélget s közbe pedig Nagy-Kászonba a kerület papságát meginvitálja.

Lázárfalva.

Nagy küzdelmekben álló Lázárfalva jámbor népe lázasan készülődik. Gyóntatók előre mennek, 5 óra körül a püspök ur is megérkezik. Ott áll az egész kerületben legszebben alkotott diszkapu alatt. Két hatalmas fényő földve beásva — mintha onnan nőtt volna ki. Virágfüzérek, girlandok, koszorúk kötik össze a fényő galyakat. Gyönyörűen, különböző virágokból füzérek tartják a sokféle színű virágokból mesterien készített magyar koronát dült kereszttel. Minden virág, minden szírom, minden ág csupa örömet, szeretetet lehel. S mintha a jó nép nagy ragaszkodását akarta volna kifejezni — hatalmas szivalakot csinált piros bazsarózsából. Mintha a nép helyett megszólalt volna a püspök előtt a rózsaszív, a mi programunk a szeretet, amely a tied is püspök atyánk, mert jól tudjuk, Jézus szívében az üdvösség. De amit a rózsaszív jelképezett, de elmondani nem tudott, elmondotta Imre Jenő áll. tanító erősen hangsúlyozva, hogy a lázárfalvi volt gör. katolikusok rendületlenül fognak rítus változtatásuk után a római katolikus egyház szertartásához ragaszkodni. Atyai gondoskodással megígérte a kegyelmes főpásztor, hogy úgy a szentszéknél, mint a kormányánál még a hullámvérésben álló kérdést a lázárfalviak óhaja s kívánsága szerint fogja elintézni s a szervezés, önállósítás alatt álló hitközségre főpásztori különös figyelmét ki fogja terjeszteni. Nagyon boldogok a lázárfalviak. Szemeik könnyekkel telnek meg.

A hatást fokozta a prépost úgy a mai, mint a 9-iki szentbeszédeivel, melyekben a kegyelem szükségét népszérien, közvetlenséggel tárgyalta. 112 bérmálkozó homloka jelöltetett meg a Szentlélek erejével. De mindnyájan a róm. katolikus hitben megerősödtek s bátorságot nyertek, kitartást merítettek a hittel, az élettel való küzdelemre. Hittan vizsga a szülők örvendeztetése, valósággal felidítés volt itt is — mint minden hitközségben.

10-én d. u. a közmási iskolában minden tantárgyból volt vizsga. Újból láthattuk a közmási gyermekeket, kik már a megérkezés napján este énekszámaikkal a főpásztor szívét örvendeztették. S ha a püspök ur nem is jelenhetett meg a

vizsgán, legsikerültebb feleletekről referálhattak az elnökök.

Esti órákban gyönyörű fejtegetéssel készítette elő a prépost ur Urnapját — melyre a szomszéd községekből is szekéren, kocsin, gyalog nagy számmal jöttek össze, mert hirté futott, hogy a Püspök Ur Ónagyméltósága fogja végezni a körmenetet. Kellemetlen időjárás ezt ugyan megakadályozta, azonban a fényes aszisztenciával végzett ájtatosság, szentmise, a prépostnak az Oltáriszentség titkáról tartott mély, de egyszerű, világos magyarázata valóban felejthetetlennek tették a közmási Urnapot.

Három napi tartózkodás után indulásra készülődés. Még a gyermeki hála bucsuzik a kocsira szálló püspök atyától. Virághullás és éljen között megy a négyes. A nép elrendezve, a bucsu diszkapu mellett térdelve veszi a távozó nagy vendég utolsó áldását. Balló Károly kántor mond néhány szóval Isten hozzádot s a nép áldásától a belsőinkből legjobb benyomásokkal távozik a püspök. Kire Közmás fejelemzett népe láthatólag örömmel hatott.

Kászonujalu.

Történeti vonatkozású Nyergesen kártartó trappal haladtunk keresztül. Régen székely hadak ujja volt — most a Szentlélek s ereje surran át, hogy a kászoniak is Krisztus katonáivá avattassanak. A püspök a banderium vezetőjét jó előre küldi. A vezető huszáros bravurral vágat, kiadja a parancsot, lovakat, megsarkantyúzzák, kászoni kacagányok lobognak a levegőben. Paták csattognak, éles szél egyiknek kalapját kapja el, másik alól párduebört ragadja el, így megy Kászon szülőtte Nagy Antal. Egyik másik lepatan, felragadja a pokrocot, gyorsan lóra pattan, akkor meg a kalapjával nagyot köszön a szél. Leugrik, ujra lóra terem, dolgozik a szizmasarok, másik zsebre vágja pörge kalapját, vágatva halad. Némelyik kifárad, busan, röstelkedve a ló nyaka mellé húzódik, hogy ne is lássa a gyorsan gördülő kocsin a püspök. Másik ott hagy az uton rongypokrocot, szőnyegdarabot, de kitart. Földekről-kaszálókról fut a gyermeksereg, ingök lóbag a levegőben. Gyuri gyorsan hajt, a kíséret lovai fehér habtól patakanak. Minden eleven, mint az első Pünkösdkor, mikor hirtelen nagy zugás lön, mint a sebeseen jövő szélnek zugása s mindnyájokra a Szentlélek tüzes nyelvek alakjában alászáll.

Ujjaluban minden ház előtt szép szál férfiak, külön típusú nők térdelnek a püspök áldására. Innen is onnan is virágkoszoru, csokor hull a főpásztor kocsijára s azután rohannak a diszkapuhoz a felsegítek s ahol Szaniszló Kálmán jegyző fejezi ki a viszontlátás fölötti nagy örömet. Nem hiába magas növésű a kászoni nép, mert a diszkapujuk is nagy, melyen keresztül haladva, nemsokára ott állt a püspök a templom küszöbénél, hol Bartha Ferenc mély hódolattal s bizalommal üdvözli.

Azután halottakért könyörgés, Szent-ség kitétellet Szent szív vecsernyéje, prépostnak a tisztító tüzről tartott meg-

rázó beszéde, mind-mind hozzájárultak, hogy Kászonujalu népe feltűnő számban legyőnjön, s Krisztus testével erősödjön. Csendes püspöki mise után mesteri erővel mutatott rá a község rákfenéjére, az abortusra, mely a nőknek 70—80 százalékaiban elharapódzott. Rontja, örli, emészti ezt a gyönyörű, intelligens kinézésű, erőteljes népet. Hej az az Oláhország.

300 kenetett meg az üdvösség krizmájával. Utána a gyakori áldozásról tartott a prépost intelmet a szülőkhöz.

Valamint a többi, úgy e hitközségben is a pápai áldást a Kegyes Atyánk kiosztotta.

Képviselőtestület tisztelgett. Délután rendes vizsga kiküldött elnökök vezetése alatt. Elég sikerült vizsgában gyönyörködhetünk.

A község újra megmozdul. Még a buszúszáskor egyszer látni akarják a főpásztort, kinek látogatása nagy szentgyakorlat, nagy lelki átalakulás és kegyelmi megerősödés volt.

Hálával, imájukkal kísérik a kegyes főpásztor, kin hála Isten, a hosszú bérmaut fáradalma, jóllehet a bérmaut végéhez közeledik, némi kimerüléssel kívül, jó egészséggel örvend.

Nagykászon.

A nagykászonai pap lelkemre kötötte, hogy rosszat ne írjak. Amit láttam, leírom. Minden föltűnő, meglepetésszerű, imponáló. A riporternek nincs ideje egyébre, mint a tények felsorolására.

Hármas keresztifánál nagy lovas banderium. Igaz, hogy a koronagyűlésen a banderiumokat lefuttuk, de a nagykászonai fogadtatásnak elmaradhatatlan része volt. Bevonulás festői. Elöl 40—50 lovas. Utána nagykászonai kocsik. Kegyes Urnak is ott kell haladnia, ahol a megállapított rend követelte. Nem hiába prédikálta a kászonai pap „ha ünnep, hát legyen ünnep, ha rend, hát legyen rend.”

Első diszkapunál Buzás Elek kívánja, hogy a főpásztor vivat in aeternum. Rengeteg nép. Állandó éljen, amugy kászonianan elnyujtva. Kászonujalu 12 kocsival a vendégjogot élvezi. Utána 20—30 nagykászonai szekér. Nemzeti színű lobogót lengetnek a kocsikon. Ablakokban égő gyertyák világítanak. Utcák mentén végig tódul az ájtatos nép.

Második kapunál Tuzson János tanító tartóztatja fel a várva várt főpásztort. Iskolások énekelnek utcahosszat. Mária társulat tagjai tovább sorakoznak. Kezökben égő gyertya, ajkukról Mária ének hangzik, szemeikből öröm sugárzik, fejükön a tipikus csapsz fehér kendő. Nagyon érdekes benyomást tettek.

Lovasok neki ugratnak, emberek, gyermekek jobbra-balra szöknek félre. A főpásztor gyorsan öltözik. Egyháztanács lobogó alatt nyitja meg a templomba vonulást. Lelkész keresetlen szavakkal üdvözli a püspök urat. A nép fele se tér a templomba. Szokott ájtatosság. Prépost beszéde a tisztító tüzről, a lelkeket meg-
rázza. Késő estig gyóntatás. Már éjjeli órákban hajnali harangszó. Fél 5-kor már gyónásra hívogatja a gyönyörű hangú harang Nagy-kászon szigorúan szoktatott népét. Sok a gyónó. Még több áldozó. A

püspök csendes misét mond. Helyi plebános beszél. Tartalma, köszönet a híveknek a szép fogadtatásért. A templomból 517-nek bérmálása után példás rendben kivonulás.

Rend, figyelem, a szó legteljesebb értelmében. Csend, a Szentlélek miljöje. Akit ahová parancsolnak, ott áll mozdulatlanul. Van valami katonás merevség, de tagadhatatlan a hajlíthatatlan akarat előtt a néplélek átalakulása, a nagy tömeg engedelmessége. Be kell valanom, kellemes benyomást éreztem a nagykászoni nép lelkületéről, hajlíthatóságáról. A belső Csik népe keményebb.

Betegeket szekéren hozták bérmálásra. Mély csönd, fák susogása, a tiszta levegő fenséges kerete a Szentlélek viaszszaló, erősítő kegyelmének, mely rájuk szállott. Megható volt. Még a papok szemébe is könny gyűlt.

A káplán cigánytűvel igyekszik a bérmacéduákat összefűzni. A szelíd lélek míhvelen lemond erről a mesterségről, mivelhét Pista a régi modon gyűjti össze.

A kerítésben veszik a megbérmáltak az utolsó áldást. Majd a prépost beszél. Azután a plebániára vonulás a nép kettős rendje között.

Délután a kegyelmes úr személyesen vezette a hittanvizsgát kifogyhatatlan kedvességgel s a szülőknek gyönyörködésével.

Vacsernye idején páter Angelus már készült rendezesen hosszú, de tartalmas beszédével. Azonban kiadósabb rövidséggel a helyi plebános szolt híveinek lelkéhez kiparancsolva banderiumot, lovat, szekeret, zászlót, embert Kászónjakabfalva plebániá kapujáig, a püspök úr távozása alkalmára.

Utánna Mária-társulat tiszteleg. Patáki Antalné beszél. A tagok Mária éneket énekelnek. Este a püspök úr tiszteletére az összes harangok zugnak. Mindnyájunkat bus kedélyállapot lep meg. Kegyelmes Atyánk szomorúan sóhajt fel, végig surran lelkén az elmulás gondolata. „Ha itt kell, Kászónban meghalnom, szép fekvésű temetőbe jutnék.” Mondotta s siri csendben vallotta be testamentumának ama rendelkezését, ahol meghal, ott temessék el. Végre a harangzugás megszűnt. Lassan-lassan visszatér a kedélyes társalgás, vidámabb hangulat. Kissé elkésve érkezik meg a feltízi iskolások lámpion menete. Mindazonáltal szívesen szólnék néhány szót a főpásztor, megörvendeztetve a gyermeki szíveket.

14-én kora reggeltől gyóntatás. A hívek az Oltáriszentség nagy püspökének testi s lelki boldogságáért mutatják be áldozásukat. Majd a helyi káplán beszél, miután a pápai áldás kegyelmében a hívők egész serege részesült. 27 elmaradt bérmálkozó vette a Szentleket, minek végeztével a plebániára vonult a Kegyelmes Ur, ki előtt az előjáróság, fogyasztási szövetkezet igazgatósága s felügyelő bizottsága, tantesztület, egyháztanács tiszteleg. Mindnyájukhoz volt a nagyműveltségű főpásztorunk lekötözö, megnyerő szava.

Délután fél 5 órakor indultunk el. Alesik legnépesebb községe még egyszer

hatalmas áradattal megmozdult. Lovas banderium zászlókkal. A nép végig terdel, amerre a kegyelmes úr elkösznik. Mindenütt szerencse s hála kifejezése. Rengeteg szekér kíséret.

Összegezve a nagykászoni bérmautat, elmondhatjuk, hogy annyi változatoság, annyi meglepetés sehol se volt, mint itt. Kegyelmes Atyánk azt mondta, „sok lelki öröme volt”. Mi pedig mindnyájan, akik ott voltunk, feltételeztük, hogy a sok külsőség alatt az egész falu lelkülete, ragaszkodása s mély tisztelete nyilvánult meg a kegyes főpásztor iránt.

Utközben a nagykászoni magyar gör. kath. egyház esperes plebánosuk élén legnagyobb szeretettel fogadta s üdvözölte a velök egy hitű püspököt. Már a tisztelgések során a magyar gör. kath. egyház képviselő testületének megjelenése kellemes benyomást szerzett a főpásztorunk annál is inkább, mivel amint kifejezte, amióta az új magyar gör. kath. püspökség szervezetet, ez volt az első tisztelgés magyar gör. katolikus részről.

A testvér egyháznak ragaszkodása, benső tisztelete még melegebben nyilvánult meg a diszkapunál, hol szép rendben térden állva várta a római ritusu püspököt.

Boér esperes emelkedett gondolatokkal, Váncsa K. György főgondnok lelkes szavakkal üdvözölték főpásztorunkat. Láthatólag jól esett püspök atyáinknak ez a szíves figyelem. Apostoli buzgóságának imádságát ígerte meg, hogy a közös hitben, közös egyetértésben, közös szeretetben s a közös hazának lángoló szeretetében mindvégig hűek s kitartók legyenek. Mindnyájunknak pedig örömeire szolgált, hogy nemcsak gondolkozásban, nemcsak hitben, hanem már ruházatban, viseletben is közelebb-közelebb férköznek szíveinkhez a magy. gör. kath. testvéreink.

Kászónjakabfalva.

A csiki bérmautnak utolsó diszkapuja előtt állott meg a négy fehér paripa. Gyergyói Béla községi jegyző fogadta a kissé kimerült, de jó egészségnél örvendő püspök urat. Kászónjakabfalvi pap is érezte, hogy a bérmautnak bucsuzó pontja, hitközsége. Azért nemcsak a templom küszöbénél, hanem minden tekintetben legnagyobb figyelemmel igyekezett szeretett püspök Atyáinknak ezen út utolsó napját kellemessé tenni.

Megérkezés után rendes halotti könyörgés, szent Sziv látánia volt. A rátóti prépost bemarkolt a szívekbe. Könyvek peregetek a hívők szeméből, bűnbánat kelt ki a lelkekből. Innen onnan bucsuzóra összegyűlt papságnak volt dolga.

15-én Kegyelmes Atyáinknak csendes miséje után újra a prépost lépett a szószékre s ha jól számítottam 66-ik szentbeszédével koronázta be fáradságos munkáját. 202 bérmálkozó lelke tárult fel a Szentlélek világosságának. Majd a hittanvizsga volt... Tisztelegés.

A papság majdnem teljes számban összegyűlt. Minden arcon meglátszott, hogy a szeretett Atyától el kell válni. Hoszu Ferenc főesperes kerületi papság nevében mond bucsut. A papság pedig érezte szívében, hogy a kászónalcsiki kerület ez évi magas püspöki látogatással

még jobban összeforrott a főpásztor szívével. Közel jött hozzánk, szegény, legfőbb küzdő székely papsághoz, mely úgy a multban, mint a jelenben az erdélyi püspökségnek gerince volt és fog lenni. Lánglelkű püspökünknek, soha nem lankadó buzgalma kiáltó példa lett mindnyájunknak, kik az Ur szöllőjében kisebb-nagyobb eredménnyel fáradozunk mennyire kell becsülni az emberi lelket, a kegyelmi életet, a bűn bilincseitől megszabadított szívet.

Bucusz szavában kérte a kegyelmes főpásztor az egész vonalon; pontos iskolalátogatást, mely a nép nevelésében, nemesítésében elkerülhetetlenül szükséges. Örömmel őrizzük meg a bérmaut emlékére adott képecskéket, örömmel igyekszünk emberi gyarlóságok, gyöngegek közepette magas intenciót lelkünkbe szívni, átélni, azután az életbe, gyakorlati életbe átvenni.

Szívünk legőszintébb érzésével bucsuzunk el nagyságos s főtisztelendő Szentiványi Károly rátóti prépost urtól. Ő volt a püspök úr jobb keze. Ellenállhatatlan szónoki ereje, sokoldalú nagy tudása, frappáns hasonlatai a legmegragzóbb szíveket megindították. Nemcsak az egyszerű népet, mellyel a szószéken úgy bánt mint leggyakorlottabb művész az ő anyagával, hanem egész alecik intelligens elemét a szegletesebb értelmében elragadta, megnyerte annyira, hogy még a szomszéd községekbe is utána mentek, csak hogy hallhassák. Fáradhatatlanul beszélt, gyóntatott, püspök urnak segédkezett. Mit használt a községek lelki világában le se tudjuk irni! Isten fizesse meg lankadatlan buzgóságát. Alázatos lelke csak egy Mitatánkot kért. Elmondjuk szívünk legnemesebb buzgalmaival, leghálásabb köszönetével.

Kászónjakabfalva buzgó népével kísértük el a főpásztort Háromszék vármegye határáig. Bartalis Ágoston főszolgabíró talpraesett, remek beszédet intézett a püspök urhoz. Rámutatott arra, hogy a járásában levő hitközségekben meggyőződhetett a modern világ szennyes áramlatával szemben a hitű, egyházához ragaszkodó keresztény életéről. S valamint őseink idejében láрма örhelyeket állítottak fel veszedelem idejére, ébren s bátran örködünk mi is szent valásunk mellett, hogy amikor újból eljön az őrutoronyból erdély nagynevű püspöke, minden lelket úgy találjon s ott álljon, ahol Sion öre legiobbán óhajta s parancsolja. A főpásztort láthatólag meghatotta s legnagyobb örömet fejezte ki, hogy az eleven kath. élet, melyről Alesikban meggyőződött, sok-sok lelki örömet szerzett.

Ezután Háromszék vármegye alispánja Király Aladár üdvözölte éles elmével beállított beszéddel. Keresztény hit fontossága, abban való igazi, mély meggyőződés járta át minden gondolatát. A főpásztor még egyszer elbucsuzott papságától, mi pedig a háromszékiek szeretetére biztuk további útjában. A mi szeretetünk, hálánk, fiúi engedelmisségünk úgy is vele jár bárhol jár-kelel.

Ezzel be is fejezhetném gyenge riportereskedésemet. Azonban nem mu-

laszthatom el a püspök járásból néhány főbb mozzanatot kiemelni.

1. Anyagilag megviselt, sokkal szegényebb népet talált s hagyott el a főpásztor, mint 1905-ben. Azonban szellemileg, lelkiileg sokkal gazdagabb, annál inkább nagyobb keresztény lelki életet talált s erősített meg.

2. Egész vonalon végig húzódott mint aranyér az az öröm, hogy püspök atyánk, miéink. Bennüinket megszeretett s általa vagyunk nagyokká.

3. Föltűnő volt, hogy a papság minden hitközségbe nagy számmal kísért. Kísértük, nemcsak azért, hogy a munkáját megkönnyebbítsük, hanem hogy legműködesebb, legodaadóbb ragaszkodásunkról biztosítsuk.

4. Jóleső érzéssel konstatálhatjuk, hogy Kegyelmes Atyánknak állandó jó kedve, leereszkedése, örvendezése egész bérmautát megédesítette s felejthetlenné tette az 1914. évi bérmautát első sorban a nép, de legfőképpen a papjai szívében s lelkében.

Kézdívásárhely.

A magyarság általános szeretete val-láskülönbőség nélkül, talán sehol sem nyilatkozott meg jobban Kegyelmes Püspök Urunk iránt, mint Kézdívásárhelyen. Főpásztorunk jóságos, szeretetet sugárzó alakja lebilincsel mindenki, mindenki lelkében az a gondolat támad: ecce sacerdos magnus.

Már a napokkal azelőtti előkészület s a városi tanácsnak a polgársághoz intézett fölhívás jelezte, hogy Erdély főpásztorát igazi szeretettel, bensőséges hódolattal fogadják. Dr. Király Aladár alispán vezetésével egy küldöttség ment Kegyelmes Urunk elé a vármegye határáig ahová az alesi papság s Bartalis főszolgabíró elkísérték. Az alispán a következő lelkes szavakkal üdvözölte a főpászort:

Nagyméltóságú Püspök Ur!

Kegyes Főpásztorunk!

Háromszékmegye közönsége részéről, a vármegye határszélén mely tisztelettel üdvözölöm Nagyméltóságodat. Boldog vagyok, hogy apostoli utján pár percre feltartóztathatom, hogy kifejezést adhatok annak a végtelen tiszteletnek, szeretetnek és nagyrabecsülésnek, mely mindnyájunk szívét betölti, mely hangos szóval hirdeti azt, hogy Nagyméltóságod a mi büszkeségünk, Nagyméltóságod az ország első főpapja, kit az odaadó fáradhatlan munkásság, a törhetetlen kötelességtudás emelt a katolikus közvélemény szemében arra a piedesztálra, amelyet megközelíteni, elérni nem lesz képes soha senki sem.

Korunk pesszimisztikus világnézetében az erkölcsi dekadencia szomorú tünete között, akkor, amikor cinikusok szeretnék rombadönteni az állami és társadalmi élet felfogásokban eddig megnyilvánult morális szempontokat, mindazt, amit a családi tűzhely az iskola, az élet tapasztalata, elmúlt idők tanulsága lelkünkbe ültetett, arcipulás nélkül hirdette azt, hogy vallás, hit, haza, meggyőződés, nélkülözhetetlen, értéktelen semmiség, fő az egyéni érvényesülés, a kétes ér-

tékü megélhetés ilyen szomorú viszonyok és körülmények között kétszeresen jól esik nekünk Nagyméltóságodnak körülünk való megjelenése.

Ez a megjelenés megvigasztal és megment minket a kétségbeeséstől. Ez a megjelenés szent hitünk erejével plántálja be lelkünkbe azt a tudatot, hogy Szűz Mária országa fölött az erkölcsi dekadencia nem fog győzelmet aratni sohasem. Ez a megjelenés, én úgy hiszem, úgy érzem, a mi Urunk: Jézus szavaival figyelmeztet: „vigyázzatok és imádkozzatok”. Álljatok őrt rendíthetetlen erővel vallásotok igazságai mellett és imádkozzatok benső hittel a jobb jövőért. Legyetek reménytelenekek az elkövetkezendő idők felett. A Mindenható jósága van veletek és ha Isten velünk, hiába lesz akárki ellenünk.

Legyen hát üdvözölve Kegyelmes Főpásztorunk, hogy vigasztalást, megerősödést hozott nekünk. Utjában harangzugás, tömegek hangos üdvölgzése fogja mindenütt kísérni és e külső tünetekben megnyilvánul mindazon érzés, midazon szeretet, amely csekély viszonzása akar lenni a főpásztori szív melegségének, annak, hogy velünk volt van, és marad örömlünkben, boldogságunkban és szenvedéseinkben. Ha azok a könnyek, melyeket szegény embertársai szeméből letörölt áldássá változhatnak, áldva volna és legyen is áldva mindörökké. Ezeknek a mindnyájunk szívét átfogó érzelmeknek benső hangulatával mondom, hogy hozta Isten Kegyelmes Uramat, s kívánom, hogy a Gondviselés egyházunk, hazánk és a szegény nép érdekében jó egészséggel sokáig tartsa meg.

Azután megindult a menet, hosszú kocsisor kísérte a püspöki négyes fogatot a Káson völgyén lefelé. Kézdívásárhelyen a község apraja-nagya abahagyva mezei munkáját várta a felállított diszkapunál Kegyelmes Atyánkat. Az örvendező gyermekesereg s a nép éljenzése közt robotog tovább a kocsisor.

A főgimnázium előtt

felállított diszkapuhoz már három órákor megkezdődik a vándorlás. Csakhamar megtelik az utca, úgy, hogy már alig lehet járni s a közönség egy része, (igen sok református) bement a templomba abban a reményben, hogy ott talán közelebbről láthatja Erdély apostolát. A diák sereg sorfala, az összes elemi iskolák a polgári fiú és leányiskola, a tantestület vezetése mellett érdekes látványt nyújtottak. Minden gyerek, minden felnőtt arca ragyog az örömteljes várakozástól, s alig várja, hogy a harangok jelezzék Kegyelmes Atyánk érkezését. Egyszerre csak megkondulnak a harangok s mindjárt feltűnnek a fehér paripák s minden szem az érkező Főpászort keresi. Egyszerre minden ajk elnémul, amely csendet, mihelyt a fogat megállott annál hatalmasabb éljen váltotta fel. Dr. Török Andor polgármester egyszerű, de őszinte szavakkal adott kifejezést annak az örömmek, mely ezen város minden egyes lakóját eltölti, ha körében üdvözölheti Erdély püspökét. Kegyelmes Urunk az üdvözlést közvetlen szavakkal meg-

köszönve, a minorita rendházba ment s rövid idő múlva a papsággal együtt

bevonult a templomba,

melynek ajtajánál Szikra Lénárd minorita plebános fogadta. Ezután Szentiványi Károly rátozi prépost lépett a szószékre, s hatalmas szónoki készséggel, meggyőző erővel beszélt a Szentlélek Isten átható működéséről s hogy az ember csak akkor lehet boldog, ha teljesen a Szentlélek Isten vezetésére alatt áll, hitében nem ingadozik, kétélynek nem ad helyet. Nagyhatalás beszéde után késő estig gyóntott Kegyelmes Urunk és a papság.

Másnap, június 16-án

a hívők már kora reggel ostromolták a gyóntatószékeket. Nyolc órákor kezdődött a püspöki szentmise a papság asszisztenciája mellett. Katolikusok és reformátusok zsufolásig megtöltötték a templomot. Szentmise végeztével ismét Szentiványi prépost beszélt a bérmandókhoz, melyet feszült figyelemmel hallgatott mindenki. Közél 300-an részesültek ezután a bérálás szentségében. Alig végezte el Kegyelmes Urunk a bérálást, reggeli után a minoriták szép kertjében fogadta a küldöttségeket, melynek sorát az egyháztanács és a gimnázium tanári kara nyitotta meg. Dr. Balog Vendel ügyvéd szavaira szeretetteljesen válaszolt Püspök Atyánk, mindenkiel ezet fogott, mindenkivel volt egy-két kedves szava. Az Oltáregyesület Szikra Lénárd igazgató és Jakab Istvánné elnökő vezetése alatt tisztelettel. Az Oltáregyesület minden tagja egy-egy szentképet kapott emlékül. Ezután dr. Török Andor polgármester vezetése alatt a városi tanács és képviselő testület tisztelettel. A város régi történetére visszaülve, megemlíti, hogy Kézdívásárhely minden régi intézkedése vallás-erkölcsből indult ki, amint a fennmaradt adatok bizonyítják. Üdvözli a Kegyelmes Urat, mint ezen helyes irány követőjét s kéri, hogy legyen ezután is szeretettel a város iránt, jöjjön minél többször közénk, hogy megerősítsen hitünkben, megvigasztaljon szomorúságainkban. Hálás a Kegyelmes Püspök Urnak a város fejlődése iránt tanúsított érdeklődésért. Megható volt nézni, hogy mily tisztelettel tekintenek Ő reá, s szavai mily meghatottságot szülnek a városi tanács és képviselő testület tagjaiban.

Ezután még sokan keresték fel Püspök Urunkat, kik ügyes-bajos dolgaikban Óhozát fordultak. Ebéd után, melyre báró Szentkereszty Béla főispán, dr. Király Aladár alispán, Köntzey Benedek árvaszéki elnök, dr. Török Andor polgármester és még többen hivatalosok voltak, a kézdi-orbai esperesi kerület papsága tisztelettel, Oláh Dániel főesperes vezetése alatt. Majd fél 5 órákor megkezdődött a

Kongregáció ünnepélye,

melynek minden pontja láthatólag megnyerte nemcsak a nagyszámu közönségnek, hanem Kegyelmes Püspök Urunknak, báró Szentkereszty főispánnak s a többi előkelő vendégnek is tetszését. Az ünnepély végén Főpásztorunk a nem régen felállított díszes színpadra lépett s a főgimnáziumnak átadta Szentséges

Atyánk X. Pius pápának sajátkezű aláírásával ellátott arcképét, azzal a megjegyzéssel, hogy azt az igazgató mindenkitől látható helyre függessze, hogy a szentéletű X. Pius pápa alakja folytonos figyelmeztetője legyen az ifjúságnak. Az ünnepély után a templomban Szentiványi prépostnak az ifjúság szívéhez szóló szép beszéde után 16 ifjúnak a Mária kongregációjába való fölvétele következett, melyet a Főpásztor maga végzett. Június 17-én fél 8 órakor kezdődött a püspöki szentmise, mely után a még jelentkezőeknek osztotta ki a bérmlás szentségét. Ezután a minoriták kertjében az I., IV., VI. és VII. osztály vizsgálata következett a vallástánból Püspök Atyánk elnöklése mellett. Vizsga után szeretetteljes atyai intést adott a fiuknak az igazi, keresztény, boldog élet megvalósítására vonatkozólag s azután szentképekkel és cukorkák kiosztásával fokozta a fiúk örömet. Ebéd után fájo szívvel vettünk búcsút jószágok afyántól, mert már két órakor Sepsiszentgyörgyre indult a vonat. Az állomásra nagyszámú közönség gyűlt össze, hogy még egyszer láthassa ittlete alkalmával Főpásztorát, aki igazán felüldítöleg, megújítölag hatott az egész város közönségére és itt léte minden percét felejthetetlené tette. Isten áldja, Isten övja szeretett Főpásztorunkat és tartsa meg jó egészségben számunkra egy egész hosszú életet keresztüll!

H I R E K.

Püspök Urunk e hó 19-én pénteken este hosszú és fáradságos bérmtajáról Szentiványi Károly rátoi prépost és Boross József titkár kíséretében jó egészségben székelyére visszaérkezett.

Kinevezés. A főpásztor Barabás Márton csikszereadi káplán plébánossá kinevezte Kápolnásfaluba.

Vasárnap e hó 21-én a székesegyházban bérmlás lesz. A püspöki szent mise reggel 7 órakor kezdődik.

Kéz Andor gyulafehérvári polgári iskolai tanár f. hó 20-án tartja eljegyzését Springel Mariska urleánnyal Déván.

Időjárásunk ez ideig az egész hónapban esős és hűvös mintha a Medárd napi jóslás sajnos az idén is teljeseésbe menne.

Uj lap indult meg városunkban „Gyulafehérvár és Vidéke” címmel. Kiadója: Schäser Ferenc. Hetenként kétszer jelenik meg s előfizetése 12 korona. Az első szám érdekesen és változatosan van szerkesztve.

Urnapiját városunkban szokott fénynyel s ájtatosságba ülték meg. A szt. misét és a körmenetet Balázs Ferenc kanonok tartotta. Résztvettek a hivatalok, iskolák, intézetek s az Öltáregylet zászlója alatt. A katonaság diszszázada diszlövést adott és a katonazenekar egyházi énekeket játszott.

A Szent Sziv ünnepét megelőzőleg a szent ferencrendiek templomában novéna ájtatosság volt. A naponkinti szt. beszédeket a kebli papság tartotta. A hívek

nagy buzgósággal és szép számban vettek részt. Különbén egész hónapban át este 7 órakor litánia van.

Kongregációi tagfölvétel. Az erd. róm. kath. Státus gyulafehérvári fögimnáziumának ifjúsági Mária kongregációjában f. évi június hó 21-én vesz föl Püspök Urunk 14 jelöltet a Székesegyházban délután 3 órakor végzett ünnepélyes vecsernye után. Az alkalmi szent beszédet Balázs Ferenc kanonok tartja. Az érdeklödö közönséget ezuton hívja meg a kongregáció magisratusa.

Szociális ügyek. Vándorló kért tölem munkát az utcán. A háznál ép javítások folytak, felfogadtam. Egy hétig nagyon szorgalmasan dolgozott ez a pintérség. Panasolta, hogy mennyire szeretne állandóan dolgozni, de nincs sehol munka. Beajánlottam a székesegyházhoz munkásnak. Egy hétig szorgalmasan dolgozott, de egyszeresak 10 korona előleggel megszökött s vígan vándorolt tovább a szászesebi országuton. Hittem, hogy segíték egy szegényen. Nem sikerült. Alkoholista volt. Mázoltak nálam. Nagyon jó munkás dolgozott egy hétig. Kitiünö munkát végzett. Jött a vasárnap. Hétfőn nem jött dolgozni. Kedden megjelent. Mámorosan. Ki kellett utasítanom a házból. Alkoholista volt.

Egy nap „Bende Berci népköltö. Segédíró Illyés Imre” állit be hozzám. Ostoba nyomtatványt hordoz. Döl belöle az alkohol. Így megy ez tovább. Megmérgezi az életet, a családöt, a munkát mindenütt az alkohol.

A gyulafehérvári papnevelöintézetben az évvégi vizsgálatok 17-én fejeződtek be. A vizsgálatokon az elnöki tisztet Kovács Lajos kanonok, prodirektor teljesítette. A vizsga után az intézet kápolnájában ünnepélyes „Te Deum”-mal adtak hálát az Ur Jezusnak az egész éven át nyert kegyelmekért.

Szent Ferencrend római Generálisának képviselőtében ft. P. Ozorai Izidor magyarországi kérdemült rendtartományi fönöke, mint „Commissarius Visitator Generalis” e hó 14-én városunkba érkezett P. Vitalis medgyesi házfönök kíséretében, a helybeli szent ferencrendi zárda „canonica visitatio”-ja ügyében. Este a Jézus Szive ájtatosságöt — mely egész hónapban a kolostor templomában tartatik — ő végezte fényes segédlettel. Másnap reggel fél 8-as vonattal Köhalomba utazott, de 21-én Kegyelmes Főpásztorunk meglátogatására — pár órára — ismét szerencséletni fog.

A vizsgák hetének nevezhetjük a lefolyt hetet. Mindenfelé ünnepi ruhában öltözött fiúk, lányok, szülök sietnek hol

sáppadozva, hol örömtöl kipirulva. A theológián, a gimnáziumban, zárdában, elemi iskolákban résztint elmúltak, résztint tartanak a vizsgálatok. A zárdában dr. Kórödy Péter, az elemi iskolában Balázs Ferenc, a theológián Kovács Lajos praelátus-kanokok elnököltek. A zárdai vizsgák nagyon látogatottak voltak, hisz még kézimunka kiállitásban is gyönyörködhetünk. Kézről-kézre jártak a díszesen kiállított s a zárda képvél ellátott irkák; praktikus oldala ezen füzeteknek, hogy a cimlap belö oldalán egy-egy nagy ember élettrajza olvasható. Csak azt nem értjük, hogy e füzetek szerkesztöje dr. Péter János igazgató mért vett fel református nagyokat is? Nem találjuk indokoltnak, mert hisz tiszta kath. intézetröl van szó, hova kath. nagyjaink élettrajzát kell bevinni.

A Kólozvári Szent Imre Egyesület e hó 10-én tartotta meg dr. P. Jánossy Béla elnöklete alatt idei zárö közgyülését. Az elnöki megnyitó után Mánya Ferenc fötitkár terjesztette elő év jelentésé, melyben részletesen beszámolt az év eseményeiröl. A pénztár állapotát Schronk Jenö ismertette, a könyvtárröl Szakáll László referált és a házi ügyekröl Töth János nyujtott felvilágosítást. A számvizsgáló bizottság jelentése után a tisztikar felmentést nyert és megalakult a szünidei tisztikar. Elnök: dr. P. Jánossy Béla, titkár: Dvovcsák Antal, pénztáros: Stein János, háznagy: Töth János. Itt említtjük meg, hogy a Szent Imre Egyesület tagjai az Urnapi körmenetben saját zászlójuk alatt testületileg jelentek meg. Az egyesület ezen bátor hitvallását Kólozvár kath. közönsége élénk tetszéssel kísérette.

Érettségi vizsgálat a brassói r. k. fögimnáziumban. A brassói fögimnázium érettségi vizsgálatja június 9., 10., 12., 13. napjain ment végbe. A vizsgálaton Walther Gyula a nagyszzebeni tankerület föigzigatója elnökölt, a státust Péter János dr. kézdívásárhelyi igazgató képviselte. 27 jelentkeöz közül jelesen érett 3. (Fehrentheil László, Kovács Ödön, Semsey Zolán), jól érett 5, egyszerien 13, három hó mulva javító vizsgálatot tehet 5, az írásbeliek alapján ismétlésre utasított a bizottság egy tanulöt.

Uj polgári iskolai tanítóképzö intézet. Püspök urunk és a nm. vallás és közoktatásügyi miniszter ur engedélyével a szt. Ferenc-rendi növérek nagyszzebeni tanítóintézetében f. év szeptember 1-én nyilvános jellegü polgári iskolai tanítóképzö nyilik meg. A fölvételi kérvények f. év július 15-ig küldendök be az igazgatóság-hoz. A kérvényben kiteendö, hogy a nyelv- történettudományi, vagy a menyiségtan- természettudományi szakcsoportot választja a folyamodó. A kérvény mellékletei: 1. Születési anyakönyvi kivonat, 2. elemi népiskolai tanítönöi oklevél, 3. orvosi bizonyítvány, 4. esetleg működési bizonyítványok. A bennlakási havídij 40 korona. További felvilágosítással készséggel szolgál az igazgatóság.

A csecsemö fejlődésében legveszedelmesebb kor az elválasztás idöszaka, mert ha a táplálkozásban ekkor hibát követ-

NESTLÉ FÉLE
régbevált **GYERMEKLISZT**

Próbadozokat, valamint orvosi röpiratot a gyermeknevelésről díjtalanul küld a **HENRI NESTLÉ** cég, WIEN, I., Biberstrasse 57P.
50-1-10

nek el, béllhurut emésztí a gyermeket. Az orvosvilág manapság a Phosphatine Faliere gyermekáptápszert ismeri el a legkitünőbb oly gyermektápanyagnak, amelyről egyetlen szülőnek sem szabad megfélekednie akkor, amikor a gyermek elválasztását eszközli. Egy nagy doboz, — mely elegendő 3 hétre — 3 korona 80 fillér. Főraktár Zoltán Béla gyógyszer-tára Budapest V. Szabadság-tér.

Érettségi szóbeli vizsgálatok az erdélyi r. k. státus gyulafehérvári főgimnáziumában f. é. június hó 15., 16., 17., 18. napján folytak le. Az érettségi vizsgálaton méltóságos Kuntz Elek tanker. főigazgató elnökölt, a státust pedig méltóságos Tamási Áron apost. protonotárius, nagyprépost, igazgató tanácsos képviselte. A nehéz napok szép eredménnyel végződtek, amennyiben a 36 jelentkezett tanuló közül 7 jelesen érett, 12 jól érett. Négyen a f. évi szeptemberi javítóvizsgálatra utasítottak. Középiskolai pályafutásukat sikerrel befejezett tanuló ifjainknak örömmel gratulálunk, további tanulmányaikhoz s nemes törekvéseikhez hasonló sikert s a jó Isten áldását kívánjuk.

Jutalmi adományok. Főgimnáziumunk iránt megnyilatkozó érdeklődés és nemes jóindulat ismét újabb adományokhoz jutatta az arra érdemes tanuló ifjuságunkat. Ezúttal a kiváló tanulmányi előmenetel jutalmazására lovag Deutsch Adolf 20 koronát., Butyka Sándor szentszéki tanácsos, plébános 10 koronát s a Gyulafehérvári Székelytársaság 10 koronát küldött az igazgatóság kezébe. Nyilvános elismeréssel adózunk a jótékony célú jutalomdíjak nemes adományozóinak.

Tornaverseny. Főgimnáziumunknak f. évi június hó 11-ről kedvezőtlen időjárás miatt elmaradt ifjusági tornaversenyét f. é. június hó 21-én d. u. 5 órakor tartja meg az intézet udvarán.

A Regnum Marianum egyesület jul. 1-én délelőtt fél 10 órakor tartja meg Budapesten (VII., Damjanich-utca 50.) mélt. dr. Prohászka Ottokár székesieyhérvári püspök ur elnökelete alatt a XIII. Mária Kongregációi prézesi értekezletet.

A polgári iskola tornaünnepélye. F. hó 14-én volt az állami polgári fiúiskola tornaünnepélye, amelyre a szerencsés idő s az új iskola megismerésének vágya tekintélyes számu érdeklődő közönséget toborzott össze. Bihary Béla gimnáziumi tornatanár, — aki a növendékek oktatója volt ez esztendőben — ügyesen összehajlított szabadgyakorlatait végezték a fiúk teljes pontossággal és fegyelemmel. A szabadgyakorlatok után a verseny következett. A szabadgyakorlatok után s a verseny után is énekeltek. Az intézet három legjobb tornásza: Ekkert Ferenc I. o., Szentpétery György II. a) o., Kovalcsik Rudolf II. b) o. tanulóik bronzérmeket. Betelej Kornél II. a) o., Sára Simon II. b) o. és Váczy Zsigmond II. a) o. tanulók pedig mint a futásban legjobbak Eötvös Mihály igazgatótól pénzjutalmat kaptak. — A dijak kiosztásánál Eötvös Mihály igazgató buzdító szavakat intézett a növendékekhez, amellyel az ünnepély be is fejeződött.

Szerkesztői üzenetek.

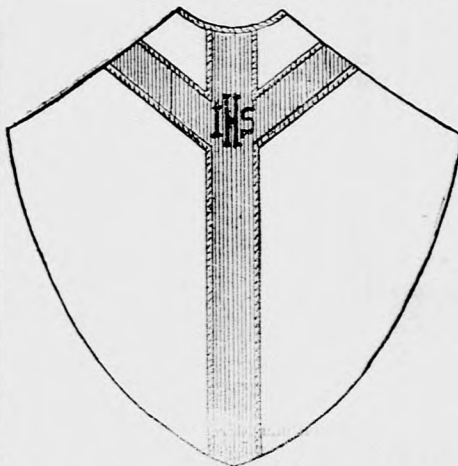
A gyermek és a mozi. Egy kérdés feltevése. Egy stóla jegyzék. . . Közölhetetlenek.

Fehér vászon- és lenrongyok bármily mennyiségben vétetnek:
Schäser Ferenc könyvnyomdájában.

Réz és vasbutorok, háló, ebédlő, kórházi és kerti berendezések, sodronyágybetétek, kocsiülések, lószőr és afrik madracok, divánok, rézkarosok, ablak-róletták, redőnyök, mosdóasztal és mosdó készletek, szoba kloset, fa- és széntartók, kályhaellenzők, tüzelő-készletek, ruha-fogasok, patkány és egérfogókat legjutányosabban szállít:

GARAI KÁROLY
RÉZ- ÉS VASBUTOR KÉSZÍTŐ
ARAD
JÓZSEF-FŐHERCEG-U. 11.

SZABÓ AURÉL egyháziruha készítő BUDAPEST—KELENFÖLD.

Öskeresztény (antik. penula)

alakú miseruhák árai az öt részzel

Félselyem damasztból paszomántból készített keresztlettel és selyem himzett J. H. S.-el arany paszománttal 40.— K
selyem „ 45.— K

Külön szövött elő és hátkezesztlettel könnyű tisztaselyem damasztból arany paszománttal 50.— K
selyem „ 56.— K

Négyszeresen aranyozott paszománttal 62.— K
Selyem himzessel 80 koronától feljebb.

MEGTEKINTÉSÜL

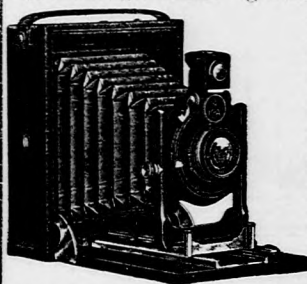
ÖSKERESZTÉNY VAGY BORROMÁUS CASULÁT ÉS PLUVIALÉT IS KÜLDÖK de ezen esetben kérem a ruha színét és az árat, amibe kerülhet közölni.

Szállítok azonkívül bármily elképzé hető egyházi ruha és fehérneműt, úgy-szintén egyházi szereket.

A LEGOLCSÓBB CÉG.

É R T E S I T É S.

Felhívom a t. amatőrökörök figyelmét arra, hogy a már világhírre szert tett „**P A L A**” gázfénypapírok megérkeztek s nálam állandóan nagy választékban kaphatók. **Ezen papír kidolgozása nem igényel sötétkamarát**, kevésbé világos szobában is előhívható, megvilágításához pedig úgy nappali mint lámpafény egyaránt használható. Raktáron tartok továbbá **CELLOIDIN, CELLOFIX, SZÍNES CELLOFIX, BRÓMEZÜST** papírokat és levelezőlapokat, másoló kereteket, papírmásché és üveg-tálat, sötétkamrai lámpákat, „**A G F A**”, „**LUMIERE**” és „**IMPERIAL**” lemezeket, melyek elvitathatatlanul elsőrendű és egyébb silányabb gyártmányokkal össze nem tévesztendők.

Fényképészeti készülékek, valamint a fényképészethez szükséges összes kémiai szerek eredeti gyári árban kaphatók.

A t. amatőröknek bármely napszakban használható sötétkamra díjtalanul áll rendelkezésre.

Vidéki megrendelőknél készségi szolgálók árajánlattal.

Megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek!

Schäser Ferencz könyv- és papírkereskedésében.
GYULAFEHÉRVÁRT,

Most jelent meg!
A JÉGVILÁG - A SARKKUTATÁSOK TÖRTÉNETE
 Irta dr. **СНОБНOKY JEŃO** egyet. tanár.
 Temérdek képpel illusztrált kötetünk a tudomány vértanúinak, a Polusok meghódításáért évszázadokon át folytatott, emberéleti harcát ismerteti. A szerző maga is híres világtutató és tudós. E nagy értékű írásában élénk tárja azoknak a nagy hősöknek — Hudson, Franklin, Scott — megrázó drámaát, amelyek az örök fagy misztikus körében lejátsszódtak. Ez az első magyar munka, amely az északi és déli Sark meghódításának történetét adja.
 A gazdagon illusztrált kötet ára 6 korona s megrendelhető lapunk kiadóhivála útján.
 54—9—10

Katholikus családok lapja!
„ÉLET”
 Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfizetési ára egész évre 20, félévre 10, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmú, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

CLASZ NEMET VILAGNYELVEKET
 MEGTANULHATJA tanító nélkül
SCHIDLOF D. 1000
 MÓDSZERÉVEL
 AZ EGYES NYELVTANOK 10 FÜZETBEN TELJESEK 60F
 DISZES VASZONMAPPÁBAN EGYBEGYÜJTVE 2K
 KAPHATÓ: SCHÄSER FERENCZ
 szepirkeresz, Gyulafehérvár.

Megbízható kath. cég!
Ruzsinszky Béla
 oltárépítő
PÉCS, Tábor-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.
 Széchenyi-utca 10. szám (saját ház),
 a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok díjtalanul készíttetnek

Készít: épület munkát, festett, masszív, founnéros butómunkát, portále és boltberendezést, ugyszintén javításokat is eliogad. Szállít és lerak tölgy és bükkparkettát. Arjegyzék szerint irodai, vendéglői és ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. — Raktáron tart minden fajta fakoporsókat is.

Szolid árak! Szolid árak!

Lelkiismeretes pontos kiszolgálás.

8* 25—52

A plebániáknak és lelkeszi hivataloknak szükséges összes

EGYH. NYOMTATVÁNYOK

kaphatók a Püsp. Lyc. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Naponta friss élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezelőit özv. Lakner Antalné)
GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
 (a városháza szomszédságában.)

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendű friss süteményeimet, u. m. tejes és vajas kiilit, sós kiilit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt lisztraktáromban házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hírneves NEUMANN TESTVÉREK cég aradi gőzmalma örleményei.

Naponta 2-szer kenyér-sütés.

Feltűnést kelt a teljesen látható írásu eredeti amerikai

„FOX“-írógép

legújabb modellje.

Referencia: Külügyminiszterium 250.—Fox.

Díjtalanul bárhol bemutatja **SCHÄSER FERENC**, a Fox Typewriter Co. Grand Rapids, Michigan U. S. A. amerikai írógépgyár **gyulafehérvári képviselője.**
 Telefonszám : 16.

